

Eeyou Awaash Foundation Terminology (2nd Update)

English	Cree Roman Simplified	Cree Syllabics
Cree Leukoencephalopathy (CLE)	awäsh ähkusün äkä chï nduk'täch ä wäbäych utip ä it mähch'huch	â·â·j̥·s̥·n̥ ·â·d̥·r̥·â·d̥·n̥ ·â·b̥ ·â·ñ̥·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥·ñ̥
Cree Encephalitis (CE)	iyyu awäsh utip idäspinäwin	â·ñ̥·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥
Carrier	kä bïch'shkäkut ähkusün'yu	â ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥
Heredity	änschä ä išh äshübiych chäkon bäykudänähch	â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥
Gene (segment of chromosome)	bäykuych ä ishinäkuhch ä uhch bim'biych chä išh ntäuchinänüch	â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥
Chromosomes (direction of how to grow)	ä uhch bim'biych chä išh ntäuchinänüch	â ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥·ñ̥
Defective Gene	äkä mämuyäm ishinäkuhch chä išh ntäuchinänüch	â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥
Mutation	äkä mämuyäm išh ntäuch'hch	â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥
Hereditary Condition	bäykudänu änschäu ähkusün	â·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥
fever	chishidäuwäspinäwin	r̥·ñ̥·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥
viral illness	ïkänäsüu ähkusün	â·b̥·ñ̥ ·â·ñ̥ ·â·ñ̥
seizures	ä uchibidikut	â ·â·ñ̥·ñ̥
eye deviation	ä titäbit	â ·â·ñ̥

poor muscle tone	äkä säpsüt	<ǖb̄ ̄ññr̄c
limp	ä nihkubiyt ä nänshihchikinäubiyt	<̄ σ"đññr̄c <̄ ̄ññr̄c
spasticity - muscles tensing up	ä sítäuchibiyt ä mishkübiyt	<̄ r̄j̄ññr̄c <̄ ̄ññr̄c
abnormal posturing	äkä mämuyäm isinäkusit wiyhch	<ǖb̄ ̄ññr̄c ̄ññr̄c · ̄ññr̄c
physical retardation	ä mästisit wiyhch	<̄ ̄ññr̄c · ̄ññr̄c
mental retardation	ä mästisit umidunäy'chikin'hch	<̄ ̄ññr̄c ̄ññr̄c
recurrent infections	müsh ä ikänäsit	j̄w̄ <̄ ̄ññr̄c
spastic – the body stiffening	ä sítäuchibiyt	<̄ r̄j̄ññr̄c
blind	ä kishkäbit / äkä wäptihk	<̄ ̄ññr̄c / <ǖb̄ · <̄ññr̄c
prenatal diagnosis	ä ndü'chischäy'mäkinüt awäsh'sh ähmoyä bimätsit	<̄ σ'ññr̄c ̄ññr̄c · <̄ññr̄c <̄ññr̄c
adopted child	ukin'wäy'mäusun'h	̄ññr̄c · <̄ññr̄c
egg	iskow uwäwim	Δñ·b° ̄ññr̄c
semen	bihkw	ññr̄c
sperm cell	näbäu wähkw	ø<̄° · <̄ññr̄c
sperm donor	kudik näbäu ubihkum ä äbidiniych	đññr̄c ø<̄° ̄ññr̄c · <̄ññr̄c
preimplantation genetic diagnosis (checking baby before grown in woman's uterus)	ä ndü'chischäy'mäkinüt awäsh'sh ähmoyä ntäuch'häkinüt iskow wisbiyahch	<̄ σ'ññr̄c ̄ññr̄c · <̄ññr̄c <̄ññr̄c σ"ññr̄c ̄ññr̄c · Δñ·b° · Δññr̄c

conceive	ä ush'häkinüt awäsh'sh	✧ >ʃ"č̥pσ·Δ⁹ <·č̥ʃ"
fetus	ïdäm'chäshiu awäsh'sh	Δč̥tʃ̥ʃ"o <·č̥ʃ"
uterus	wisbiyu	·Δ⁹ʌz̥
Chorionic Villus Biopsy (checking the placenta)	ä ndü'chischä'yäkinüych awäsh'sh utshkoshimunsh	✧ σ̥č̥r̥iš̥ʃ"č̥pσ·Δ⁹u <·č̥ʃ" ▷n̥·č̥ʃ"lσ"
Amniocentesis (checking the liquid where the baby floats)	ä ndü'chischä'yäkinüych nibiyu ä akuhchik awäsh'sh	✧ σ̥č̥r̥iš̥ʃ"č̥pσ·Δ⁹u σ̥ʌz̥o <·č̥ʃ" ▷d̥r̥iš̥
Miscarriage	ä ushiku'hüsut iskow	✧ >ʃd̥iž̥r̥c Δ⁹i·b̥o
Invitro fertilization (fertilizing a woman's egg on a little dish)	ä ukush'shitäkinüych iskow uwäwim uyäkinshihch	✧ >d̥ʃʃ"č̥pσ·Δ⁹ Δ⁹i·b̥o >·č̥·Δ⁹ ▷i̥pσ·ʃ"
embryo	ä ukush'shiwäm'kikhch	✧ >d̥ʃʃ·č̥t̥pσ"
cerebral atrophy (wasting away)	ä it mächt'huych utip	✧ <ŋ L̥r̥"d̥r̥u >ŋ"l̥
white matter attenuation (the white part inside the brain wasting away)	ïdäm'hch kä wäbäch utip ä it mächt'huych	Δč̥r̥"u b̥ ·č̥i̥t̥ >ŋ"l̥ <·č̥< L̥r̥"d̥r̥u
calcification (turning into bone)	ä it uskinüch	✧ <ŋ >ŋpσ·Δ⁹
stigmatisation	ä möyädäy'mäkinuwich bäykudänü	✧ L̥č̥č̥l̥pσ·Δ⁹ <č̥d̥č̥σ°
guilt	ä m'chiwäyäy'tik	✧ r̥r̥·č̥l̥r̥"n̥b
fear	ä kushdächit	✧ d̥č̥r̥c
isolation	ä bä'y'kunänüch	✧ <č̥d̥č̥σ·Δ⁹

incomprehension of disease	äkä nishtutik inyä ähkusün'yu	<ǖb σ̄-c̄"n̄b ʌσ̄-t̄ <ǖd̄r̄·Δσ̄-x̄°
depression	michä'y timün kusikumich'hün	Γ̄ǖr̄"n̄-Δ̄ d̄r̄d̄Γ̄r̄"D̄-Δ̄
voluntary participation	wiy sähchä ä niskumut chä ndü'chischä'y'mäkinüt	·Δ̄r̄ ̄"t̄ ʌ σ̄-p̄L̄c̄ ̄ σ̄-c̄r̄īs̄r̄L̄p̄σ̄-Δ̄c̄
childbearing age	ä bimushät	<ǖ ʌL̄c̄
family history of the disease	ä chischä'y täkusich bäykudänu shäsh ä chï idäspinäch	ʌ r̄īs̄r̄"C̄d̄r̄ū <ǖd̄C̄σ̄° ̄c̄ ʌ r̄ Δ̄C̄īL̄ā
blood sample	ä chï ut'hïkinüch mihkw	<ǖ r̄ >n̄"Δ̄p̄σ̄-Δ̄ū Γ̄"d̄
blood test	umihkw ä ndü'chischä'y täkinüych	>n̄"d̄ <ǖ σ̄-c̄r̄īs̄r̄"C̄p̄σ̄-Δ̄ū
confidentiality	ä kin'wäy'timäsut	<ǖ p̄σ̄-<ǖ"n̄L̄r̄c̄
*privacy	chïmuchi ä itinänüch äkä chä misitäyächimunänüch	̄r̄ū <ǖ Δ̄"n̄ōσ̄-Δ̄ū <ǖb ̄ σ̄-r̄"C̄L̄r̄J̄ōσ̄-Δ̄ū
supportive	shïtushkädün	̄j̄c̄ūt̄c̄
non directive	äkä wïshumäkinüt chä itik	<ǖb ·Δ̄-s̄-L̄p̄σ̄-Δ̄c̄ ̄ Δ̄"n̄b
stillborn	nim i'y tuwin	σ̄Γ̄ Δ̄x̄"D̄-Δ̄
childhood dehydration	kuwäbäkoshü	p̄·<ǖ-b̄s̄°
muscles	usäbïudän'h	>n̄L̄d̄C̄